
Gust de cendres (*El sabor de las cenizas*)

Autor: Guillem Clua (Disponible a l'Obrador, original mecanoscrit)

Any de redacció: 2006-2007

Personatges: tres homes (dos d'entre trenta i quaranta anys i un xicot de tretze anys) i dues dones, una de vint-i-cinc anys, l'altra de trenta-cinc.

Espai: l'acció transcorre, en l'època actual, en diverses localitzacions israelianes i palestines. Hotel (bar i habitacions), carrer, una casa palestina, desert...

Sinopsi: L'obra està distribuïda en 13 escenes. Carl i Ana són dos turistes americans que han viatjat al Pròxim Orient amb l'esperança que les aigües de la mar Morta puguin curar una malaltia de la pell que pateix Carl. Probablement és una excusa, i allò que els cal de veritat és redreçar la seva relació. ¿Pot ser que el seu distanciament tingui a veure amb el fet de no tenir fills? Són en un hotel a Jerusalem. Allí coneixen Tobit, un jove de Nova York que treballa de sincronitzador (controla els semàfors de la ciutat); els explica històries sobre Israel i la Bíblia. La seva manera de parlar, carregada d'imatges i mites, contrasta amb la grolleria de Carl, que encara no entén com carat ha anat a parar a un país -diu- en guerra. Fawzyah és la noia palestina que els atén mentre prenen alguna cosa al bar de l'hotel. Carl la tracta sense gaires miraments. Fawzyah té un jove amic, Yasir, a qui li agrada tirar pedres i que és propietari d'una samarreta del F.C. Barcelona. Ella li duu menjar i se'n preocupa. Pel que sembla, un amic comú, Khamil,

que fins fa poc havia sortit amb Fawzyah, ha demanat a Yasir que miri de propiciar la seva reconciliació (li ha tramès una valuosa polsera de regal). Fawzyah s'hi nega, i sospita que la polsera és robada. Plana un cert misteri sobre el motiu de la separació. Més tard, Fawzyah prepara alguna cosa misteriosa –què és?– dins d'una caixa: ha d'estar llesta el dia de l'aniversari de la seva germana, que va ser víctima de la violència militar israeliana. Al dia següent, Tobit i els americans visiten el mur de les lamentacions. Carl se'n cansa i torna a l'hotel. Al bar, es troba amb Fawzyah, que mira de fer-lo fora. Amaga, com pot, la seva caixa a la nevera. Carl l'ajuda. Acaben parlant cordialment. Ella li explica que, al lloc on és edificat l'hotel, abans hi havia hagut casa seva. Mentrestant, Ana i Tobit coneixen Yasir, que mira de vendre'ls la polsera. És tard, són a Getsemaní, al lloc on Judes va fer el petó de la traïció a Crist. Tobit i Ana es besen. Carl ha acompanyat Fawzyah a casa seva. L'han acomiadada per culpa d'ell, per no tancar el bar a l'hora que tocava. No ha pogut treure el seu paquet de la nevera. Carl diu que l'endemà l'ajudarà a recuperar-lo. De moment, però, no pot tornar a l'hotel: algú li ha rebentat el cotxe. Es queda a dormir a casa de Fawzyah, a terra. Tobit i Ana passen la nit junts. Al matí, Ana ha marxat, Tobit busca Yasir per comprar-li la polsera. Carl i Ana es retroben a l'hotel. Ell li explica la veritat; ella no s'ho creu. Ella, al seu torn, no li explica res. Mentre Fawzyah recupera el seu paquet, Ana s'hi encara. Discuteixen. La capsca cau a terra...

Comentari: Guillem Clua (*Invisibles*, XXX Premi de Teatre Ciutat d'Alcoi 2002; *La pell en flames*, XXXII Premi de Teatre Ciutat d'Alcoi 2004) va començar a redactar *El gust de les cendres* arran d'un convit per part de la Red de Teatros Alternativos per

participar en la seva trobada estival al parador de Magalia (província d'Àvila). És per això que la redacció inicial de l'obra fou en llengua castellana.

Després de Magalia, Clua va fer una llarga estada a Nova York, on va seguir treballant el text, que va canviar substancialment a partir dels resultats de la lectura d'Àvila. Una segona versió, acabada el mes d'agost de 2006, va ser traduïda per D. J. Sanders a l'anglès arran de l'interès del Hot City Theatre de St. Louis. Al mes d'octubre, després de noves revisions directament en anglès, se'n va fer una lectura a Nova York. Actualment, sembla que diversos teatres americans n'han previst l'estrena.

Pel que sembla, doncs, *Gust de cendres* és una obra amb una decidida vocació d'agradar. I ho dic en un sentit positiu. Intuïm en l'autor una gran preocupació per bastir un text de factura clàssica, ben escrit i adreçat a un públic ampli. Per exemple, s'hi detecta un gran domini dels mecanismes retòrics fonamentals; sobretot en l'ús del malentès (tant a nivell intern –entre els personatges– com a nivell extern –en el sistema de pressuposicions que organitza l'espectador). Resultat: l'obra aconsegueix distribuir la tensió de manera solvent, sense vacil·lacions, la qual cosa és poc freqüent en les noves propostes de la dramaturgia catalana recent.

No és habitual trobar aquesta naturalitat en l'assignació i articulació dels registres expressius de cada personatge (que ben diferenciats que estan!) i aquest «ofici» en la distribució d'elements de coherència narrativa (poètica), que fan l'efecte que l'obra es tanca sense que res hi sobri, sense que res hi falti. Insisteixo: és una obra «clàssica». En aquest sentit,

si l'autor m'ho permet, crec que l'obra de Clua és perfectament assimilable, en el domini de la forma, a la de Jordi Galceran o a la d'un autor novell com ara Pere Riera.

Quan dic «públic ampli», ho dic en un sentit força obert. D'una banda, *El gust de les cendres* no és pas un text concebut per a minories iniciades en els jocs de l'escriptura dramàtica contemporània, tot al contrari; de l'altra, és una obra amb clara vocació internacional (només cal veure el periple transatlàntic del seu naixement). I ho és tant pel tema, per la forma que vehicula la història, com, fins i tot, per la perspectiva adoptada davant contextos i persones. És una obra que, des de la distància tranquil·la d'Europa, s'introdueix en el tòpic (la visió estereotipada del conflicte araboisraelià) amb un interès clar de superar-lo gràcies a una acurada immersió en les misèries i les grandeses d'uns pocs éssers humans. Existències anònimes, potser vulgars, i amb tot, singulars. Parlem, doncs, d'un teatre d'idees? Que cadascú decideixi, però amb compte: no ens deixéssim enganyar per temàtiques fàcilment etiquetables. És a dir, per prejudicis.

Pel que fa a la «visió escènica» de l'autor, hi ha alguns apunts interessants per destacar: sobretot la idea de simultaneïtat d'algunes escenes que es desenvolupen en espais dramàtics distants. En algun moment, els personatges travessen les barreres de l'espai i es retroben amb la mirada, o en la ressonància d'alguns gestos, d'algunes paraules, com si hi hagués una estranya lògica que acordés els esdeveniments de l'univers.

Gust de cendres és un text que confirma la bona salut de la dramaturgia catalana actual.

Carles Batlle
